

Kesit Akademi Dergisi

The Journal of Kesit Academy

ISSN: 2149 - 9225

Yıl: 5, Sayı:19, Haziran 2019, s. 221-237

Doç. Dr. Hicran Hanım HALAÇ

Eskişehir Teknik Üniversitesi, Restorasyon Ana Bilim Dalı
hhhalac@eskisehir.edu.tr

Ebru ULAŞ

Eskişehir Teknik Üniversitesi, Restorasyon Ana Bilim Dalı Bütünleşik Doktora Öğrencisi
ebrulass26@gmail.com

TARİHİ YAPILARIN, GERİLİM VE KORKU İÇEREN SAHNELERDE KULLANIMININ İNCELENMESİ

Özet

Geçmişten günümüze televizyon, hayatımızın büyük bir bölümünde yer alan etkili bir kitle iletişim aracıdır. İçerisinde birçok yapım çeşitliliği olmasına rağmen yoğun yayın yapan ve seyirciye sıklıkla ulaşan dizi ve filmlerdir. Dizi filmlerin kitleleri etkileyen, yönlendiren etkisine literatürdeki birçok çalışmada yer verilmektedir. Bu çalışma içerisinde ise izleyiciye ulaşan olumsuz mesajlar içerisinde, tarihi dokunun yeri incelenmektedir. Mevcut kültürel mirasların kullanıldığı gerilim sahneleri incelenerek bunun izleyicide oluşturduğu etkilerine odaklanılmıştır. Vizyonda olan ve vizyondan kalkmış dizilerden örnekler ele alınarak, tarihi dokuların kullanıldığı sahneler belirlenmiş, bu sahnelerin geçtiği yapılar tespit edilmiştir. ' Kayıp Şehir ', 'Eşkıya Dünyaya Hükümdar Olmaz', ' Çukur', ' Suskunlar', ' O Hayat Benim', 'İçerde', ' Kurtlar Vadisi', ' Çarpışma' dizileri ve 'İfreti'in Diyeti Cinnia' filmine ait sahne örnekleri verilmiş ve tarihi dokuların korku ve gerilim sahnelerinde kullanıldığı sahneler belgelenmiştir. Belirlenen sahnelerin izleyicide oluşturacağı algıların gerçek hayata yansımaları üzerine durularak, bu etkinin kültürel miras bilinçlenmesine ve ziyaretine yansımaları sorgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Dizi, Film, Gerilim, Korku, Tarihi Yapı

EXAMINING THE USE OF HISTORICAL STRUCTURES IN THRILLER AND HORROR SCENES

Abstract

From the past to the present, television is an effective mass communication tool that has been involved in much of our lives. Although there is a lot of variety in production, it is a TV series and films that reach the audience frequently and broadcast extensively. There are many studies in the literature on the directing effect of the series and films affecting the masses. In this study, the location of the historical touch in the negative messages reaching viewer is examined. The tension scenes using existing cultural heritages are examined, focusing on the effects that this creates in the audience. Examples of the scenes that were used in the historical tissues were determined by taking samples from TV series now showing and expired and the structures of these scenes have been identified. Scane samples of ' Kayıp Şehir ', 'Eşkiya Dünyaya Hükümdar Olmaz', ' Çukur', ' Suskunlar', ' O Hayat Benim', 'İçerde', ' Kurtlar Vadisi', ' Çarpışma' series and 'İfreti'in Diyeti Cinnia' were given and documented scenes where historical textures were used in horror and thriller scenes. The perceptions of the determined scenes on the viewer are reflected in the real life and the effect of this reflection on cultural heritage awareness and visit has been questioned.

Keywords: TV Series, Film, Thriller, Horror, Historical Structure

1. GİRİŞ

Literatürde birçok tanımı olması ile birlikte kitle iletişimi, çeşitli tür ve içerikteki mesajların kitlesele kaynaklardan kitlesele yollarla geniş kitlelere gönderilen mesajlar biçimidir. (Marshall, 1999, s. 337) Kitle iletişim araçları ise bu mesajları ileten araç veya taşıtlardır. Halkın gören gözü, işiten kulağı ve konuşan ağzı niteliğinde tanımlanan kitle iletişim araçları bireyleri ve toplumu etkilemekte ve aynı şekilde onlardan etkilenmektedir.(Işık, 2017, s. 45). İstatistiklere göre, izleyicilerin her hafta milyonlarca, her sene milyarlarca saatlerini karşısında geçirdiği, çağımızın önemli ve vazgeçilmez bir parçası olan televizyon bu iletişim araçlarından birisidir (Aksu Erol, 2012, s.1).

Filmler ve televizyon dizileri, kişiler, mekanlar vb. üzerine izleyicide düşünce, tavır ve imaj yönlendirmesine hakimdirler (Busby ve Klug, 2001, s. 317). Bu durum senaristlerin kendi eklemeleri dışında günlük yaşamın bütün yönleri ile kurgulandığı dizi ve filmlerde izleyiciye bir takım örnek modeller sunabilmektedir. Satın alabileceği şeyden gideceği lokasyona kadar izleyici üzerinde yönlendirmeye sahiptirler (Erol, 2007, s. 236). Dizi ve filmlerde olumlu iletiler kadar kişiler, ürünler, mekanlar etrafında dönen uzak dur mesajı içeren iletilerde çok fazladır. İzleyicide oluşan algı gerçek hayattaki tutumunu etkilemektedir.

Sinemasal anlatı, gösteren ile gösterilen arasındaki bağıntının oluşumu ile meydana gelmektedir. Gerçeğin sunuluş biçimi bağıntının niteliğini anlamlandırmaktadır(Mencütekin, 2010, s. 260). Metz'e göre seyirciye ulaşan imge 2 aşamadan geçmektedir. Önce imge temel-anlam içeriği düzeyinde okunmakta ve ardından imgenin yan-anlam olarak ima ettiği şeyler düşünülür(Aktaran Mencütekin, 2010). Dizi ve film yapımcıları maddeleri izleyiciye aktarmada kodları kullanır (Sezen, Işıkoğlu, Kuytu). Kodlar, renk, moda, ışık, düzenleme, mekan ve mekanda cisim uzaklık ayarları, etiketler, klişeler, vb. içerirler (Mencütekin, 2010, s. 263).

Zihnimizdeki bir kavramın yerine geçen bir durum, eylem ya da varlık anlamına gelen gösterge bir sözcük ya da görüntü şeklinde karşımıza çıkabilir. Göstergeler, mesaj iletme işlevine sahiptirler. Bu mesaj, iletişim, uyarı ya da sanatsal amaçlı olabilir. İçinde bulunduğu bağlama göre aynı gösterge farklı şekillerde yorumlanabilir (Erkman, 1987, s. 8-11). Göstergibilim ise yaşamın her alanındaki göstergeleri belli bir okuma etkinliğidir (Barthes, 1993: 153). Dikkatini öncelikle metine yöneltir. Göstergibilime göre iletişim, iletilerde anlam üretme sürecidir (Fiske,1990: 69). Çalışma kapsamında tarihi dokuların kullanıldığı sahneler baz alınarak ortaya çıkan algısal olumsuzluklar çerçevesinde göstergibilimsel çözümleme yöntemiyle sahnelerin çözümlenmesi yapılmaktadır. Dizi ve filmlerin izleyicide oluşturduğu algılar önemsenererek ulaşan iletilerin tarihi mekanlar boyutu irdelenmektedir. Çalışmada vizyonda olan ve vizyondan kalkmış, 2012-2019 yılları arasında döneminde geniş kitlelere ulaşmış, içerisinde tarihi yapıların kullanıldığı dizi ve filmler tespit edilmektedir.

Literatür doğrultusunda izleyicide gerilim ve korku gibi algısal olumsuzluklara sebep olacak sahne özellikleri özümşenerek dizi ve filmlerde tarihi yapıların içerisinde kullanıldığı sahneler belirlenmiştir. Tanınmış kadroya sahip, kullanıcı beğeni yüzdesi 90 üzeri olan 2012-2019 yılları arasında yayınlanmış 8 dizi ve 1 film toplam 9 proje örneklem olarak seçilmiştir (Beyaz Perde, 2012-2019). Gerilim ve korku sahneleri olarak başlıklara ayrılan analizler kendi içerisinde detaylandırılmaktadır.

Çözümlemede gerilim sahneleri analizlerinde toplam 8 dizi incelenmektedir. 2 başlık altında incelenen dizilerin 3'ünde tarihi yapılar, evsizlerin, bağımlıların konakladığı sahnelerde kullanılmaktadır. Bu diziler farklı dönemlerde yayınlanmış olan Kayıp Şehir, Suskunlar, O Hayat Benim dizileridir. Gerilim sahnelerinin içerisindeki bir diğer alt başlıkta ise tarihi dokular mafya, tefeci gibi karanlık işlerin sunulduğu sahnelerde kullanılmaktadır. Eşkya Dünyaya Hükümdar Olmaz, Kurtlar Vadisi, Çukur, İçerde, Çarpışma dizilerinin incelenen sahnelerinde silahlı çatışma, adam kaçırma, kavga sahneleri bulunmaktadır.

Algıda olumsuz etki oluşturan diğer bir kullanım ise metafizik unsurlarının tarihi dokular ile temas içerisinde olduğu korku sahneleridir. Tarihi yapılarda çekilen cin, peri konseptli metafizik unsurları konu edinen korku filmi sayısı oldukça fazladır. Cin ve perinin yanı sıra medyumların, falcıların konakladığı, korku sahneleri içeren birçok yerli ve yabancı dizi-film örneği de bulunmaktadır. İfrit'in Diyeti Cinnia, Dabbe, Musallat, Siccin, Büyü, Sana Bir Sır Vereceğim dizi ve filmleri bu kategoriye verilmiş örneklerdir.

Çalışma doğrultusunda 8 dizi 1 filmden oluşan genel inceleme devamında her konu başlığına 1'er özel inceleme yapılmıştır. Özel incelemeye dahil olan dizi ve filmlerin konuları, karakterleri, ele alınan sahnelerin nerelerde çekildiği tespit edilmektedir. Karakter, hikaye, mekan bağlamında analiz edilen sahnelerin görsellerine yer verilmektedir.

Çalışma boyunca algısal bozukluklara örnek projeler tablolastırılarak çalışma güçlendirilmektedir. Belgelenen görseller ile izlenen, algılanan, uygulanan zincirinde kültürel mirasın yeri vurgulanmaktadır. Sonuç kısmında ortaya çıkan algıların gerçek hayata olumsuz yansımaları tarihi yapılar bazında değerlendirilmektedir. Vurgular doğrultusunda olumsuz etkilerin önüne geçmek ve bu anlamda senaryolarda hassasiyet oluşturmak amaçlanmaktadır. Araştırmanın amacı, farklı dönemlere ait yüksek izleyici kitlesine ulaşmış örnek dizi ve filmlerdeki tarihi yapıların sunulan hikayelerini incelemektir. Bu kapsamda aşağıdaki sorulara yanıt aranmaktadır:

- 1.Tarihi dokuların dizi ve filmlerde olumsuz algı oluşturan kullanım şekilleri nelerdir?
- 2.Dizi ve filmlerde sunulan tarihi dokular izleyicileri nasıl etkilemektedir?

2. DİZİ VE FİMLERİN İZLEYİCİ İLE İLİŞKİSİ

Teknolojinin hızlı gelişimiyle, fotoğraf makinesi ile elimize ulaşan görüntü daha sonraları kamera gibi hareketli görüntüyü kayıt altına alan araçlar ile, sinema ve televizyon gibi bu görüntülerin iletildiği zeminleri oluşturmuştur. Bu gelişim ile birlikte anlam ve anlatımın kurulmasında mutlak egemen olan ' yazı ' nın yerini, dünyayı ' imgelerin ve görsel kültürün ' kendine özgü kurallarıyla açıklayan, aktaran sürekli devinim içerisindeki görsel bir yapı almıştır. Televizyon, tüm teknolojik, toplumsal gelişmelere karşın halen hakim medya olmayı sürdürmektedir. Gücünü, izleyicide gündelik hayatın gerçeğine tanıklık etme hissini uyandırmasından alan televizyon yayıncıları, yaşamı endüstriyel bir form, bir çerçeve halinde yapılandırır ve bu anlamda masum bir aktarıcının ötesine geçen televizyonun yönlendirici etkisi baskındır (Otan, 2013, s. 5-12).

Özellikle günün büyük çoğunluğunda ekranlarda olan dizi ve filmler bu iletim için en yoğun kaynaklardır. Bu gibi kitle iletişim araçlarının kendilerini doğrulama ve kendine gönderme yapabilme avantajları vardır. Bu geri bildirimler, elektronik ortam aracılığıyla iletildiği için izleyiciye göre şekillenmesi, arzu edileni deneyimleyerek, müdahale edilebilmesi mümkündür(Çelenk, 2005, s.76).

2.1. Dizi ve Filmlerde Anlatı

Toplumsal dünyanın televizyon aracılığıyla betimlenip dayatıldığı evrenlere doğru gidilmektedir. Televizyon, gün geçtikçe toplumsal varoluşa ulaşmanın ara bulucusu haline gelmektedir (Bourdieu, 1997: 43). Gün boyu izlenen diziler, filmler, yarışmalar, malzemesini gerçek dünyadan almaktadır. Bununla birlikte alınan malzemeyle kendine özgü bir dünya çizmektedir. Televizyon ekranlarında sunulan dünya gerçek dünyadan unsurlarla ve bu unsurların temsilleriyle kurulmaktadır (Gültekin, 2006, s.10).

Dizi ve filmlerin konusunun gerçek dünya ile bağlantısının yanı sıra anlatıda kullanılan dilin seyirciye geçişi de iletimin kolaylaşmasında etkilidir. Gün içerisine belirli periyodlara ve kategorilere ayrılmış yapımlarda, anlaşılabilir dil kullanılmaktadır. İzleyiciye yabancı olmayan konular, anlaşılabilir bir dille sunularak karşıdaki kitleyi olaya dahil etmekte ve istenilen mesajları iletebilmektedir (Bourdieu, 1997, s.25).

Televizyonda sunulan dizi ve filmler, izleyiciyi sanal bir ortama sokmakla birlikte izleyiciye vermek istediğini, vermek istediği kadar sunarak, yönlendirme ve tatmin oluşturmaktadır. Bu doğrultuda Bourdieu televizyon hareketini şu şekilde özetlemiştir. Gösterilecek şeyi tuhaf bir şekilde göstererek, yani bilgilendirme için gösterilmesi gerekenden daha farklı şeyler göstererek; ya da aynı şekilde, gösterilmesi gerekeni gösterirken, bunu anlamsızlaştıracak ya da hiç göstermeyecek bir tarzda yaparak, ya da onu gerçekle hiçbir şekilde uyuşmayan bir anlam kazanacak tarzda kurarak gizlediğini, seyirciyi hafifçe daha az görünür olan şeylere kaydırıldığını savunmaktadır (Bourdieu, 1997, s.36). Televizyondan izleyiciye ulaşan, başta dizi ve filmlerden izleyiciye aktarılan, gerçeğin yeniden inşasıdır. Sunulan hikayeler, karakterler, çözümlenemeyen olaylar gerçeğin kurgulanmış gerçeğe dönüşümüdür.

Postman'a göre bir kültürün hakikatle ilgili fikirleri, sözlü iletişimden yazıya, basılı yayınlardan televizyon yayınlarına kaydıka değişmektedir. " Söylemek inanmaktır ", " okumak inanmaktır ", " saymak inanmaktır ", " çıkarsama yapmak inanmaktır " ve " hissetmek inanmaktır " gibi sözlerin, kültürlerin medya değişimine uğraması ile önemlerinin artıp azalması aşikardır fakat " görmek inanmaktır " sözü, diğerlerinin aksine daima önde gelen olmuştur (Postman, 1999, s.34).

Görsele dayalı kitle iletişim araçlarının, özellikle günümüzde en yaygın olan ve ulaşımı en kolay olan, dizi ve filmler aracılığı ile izleyiciye ulaşması, izleyicide empatiye olanak tanımaktadır. Televizyon dizi ve filmlerindeki başarı, izleyicideki gerçekliğe yaklaştığı, izleyenlere empati sunduğu derecede başarılıdır. Bourdieu, televizyondaki ' gerçek etkisi ' olarak adlandırılan şeyin; yaratabilmek, gösterebilmek ve gösterdiğine inandırabilmekten geçtiğini vurgulamaktadır (Bourdieu, 1997, s.41). Gösterilenin inandırıcılığı, sunulanın algılanabilmesi ile doğru orantılıdır. Sunulan hikayenin, karakterlerin yaşanılabilir, ulaşılabilir ve bu sayede benimsenebilir olması dizi ve filmler ile izleyici arasında bir ilişki oluşturmaktadır.

Dizi ve filmlerdeki oyuncular gerçek kişilikleriyle değil, ekranda canlandırdıkları karakterleri ile kabul edilip benimsenmektedir. İzleyici için yakınlaştığı kişi 'Perihan Abla'dır; onu canlandıran Perran Kutman değil (Mutlu, 1999, s. 47-49). Aynı şekilde Kurtlar Vadisi dizisi Türkiye'nin bir dönem en çok izlenen dizilerinden birisidir. Dizideki Çakır karakterinin ölümünden sonra cenaze namazının kılınması, gazetelere vefat ilanı verilmesi ve mevlüt okutulması izleyicilerin karakterleri benimsemesinde en keskin örneklerdendir. Ölümünün yıldönümlerinde hayranlarının helva dağıttığı haberlere konu olmuştur (Kurtlar Vadisi, 2008). Seyir ederek kabul ile kurulan yüksek empati sonucu izlenilen dizi ve filmlerdeki karakterlerle izleyici arasında bir bağ oluşmaktadır. Öyle ki gün boyu yapılan izlemeler, büyük ölçüde deneyimlenen hikayeler sonucunda izleyici, dizideki karakteri kendi ailesinden bir birey olarak görmektedir.

2.2. Dizi ve Filmlerdeki Mekan Algısı

Televizyonu diğer kitle iletişim araçlarından ayıran en önemli özellik görüntüdür. Görüntü mekandan oluşur. Dizi ve filmler mekanı ve mekansal sembolleri kullanarak izleyicisinin algısına ulaşır ve hedeflenen şekilde yön vermeyi amaçlar. Sinemasal anlatımlarda varılmak istenen noktaya doğru yönlendirmeler mevcuttur. Bu anlamda mimari mekan ile dizi ve film mekanlarında, anlam ve anlama yönlendirme gayeleri ortaktır (Ural, 2017, s.37).

Aynı şekilde dizi ve filmlerdeki her bir sahne, o hikayenin ve karakterlerinin mekanıdır. Hikayenin “gerçekmiş” etkisini oluşturabilmek, mekanın etkisini iyi verebilmekle geçmektedir (Aksu Erol, 2012, s.1). Mutlu’ya göre mekan, bir programın ruh durumunu etkileyecek ve anlatıya farklı anlamlar yükleyecek bir unsurdur. Böylesine hikayeye yön verecek nitelikte olması göz önüne alındığında, sağlam bir biçimde kurulmuş bir dramatik programda her mekan, aksiyonu veya duygusal durumu ilerletecek, ya da en azından destekleyecek şekilde seçilmelidir (Mutlu, 1995, s. 137).

Görüntülü kitle iletişim araçları mekanı izleyiciye görsel olarak sunmaktadır ve bu mekan algısını sunan araç kadrajdır. Sinematografik bir terim olan kadraj, çekimin her bir anıdır. Dizi ve filmlerde kullanılan kadraj, herhangi bir mekansal imgeyi her zaman birincil anlamıyla “içermek” durumunda olmadan mekansal deneyimi kapsar. Kadraj, başlı başına bir mekan teşkil eder, ve bunları sınırlar ve tanımlar. Bu soyut ve gözlemlenemeyen; yalnızca hissedilen mekanın karşılığı seyircinin zihninde oluşan imgelerdir (Beşışık, 2013, s. 13-15).

Belli imgeler, gözlemcinin yaşamsal farklılıklarını gözetmeksizin, belleğimize benzer bilgilerle kaydedilir (Ural, 2017, s.37). Bachelard, seyirci zihnindeki mekan oluşumunu, hayal gücünün kavradığı mekan olarak dile getirmiştir. Bu, geçmişte yaşanmış ya da ileride yaşanabilir, bir şekilde tecrübe edilmiş kavramlar üzerinden çıkan mekan algısıdır. Mekan, anıların, hayallerin mekansallaşması ile sağlamlaşmaktadır. *Hayal gücünün kavradığı mekân, geometricinin ölçümüne ve düşüncesine teslim edilmiş kayıtsız bir mekân olarak kalamaz. Yaşanmış bir mekândır bu. Yalnızca pozitifliğiyle değil, hayal gücünün tüm taraflılıklarıyla yaşanmıştır.* (Bachelard, 2013, s. 28) demiştir.

Bunun yanı sıra insanlar; mekânları biçimlendirirken, aynı zamanda mekanlar da insanların, duygularını, düşüncelerini, bilinçliklerini, bilinçdışlıklarını ve ruhlarını şekillendirebilmektedir (Bachelard, 2013, s. 8). Bu anlamda TV dizi ve filmlerinden izleyiciye ulaşan, seyrederek deneyimle izleyicinin zihninde oluşan mekanlar mevcuttur. Gerçekdışı olmayan hikayelerin, ulaşılabilir mekanlarda sunulması ile o mekanların izleyicideki algısına müdahale edilebilmektedir. Çalışma kapsamında daha önce bahsedilen, gerçeklik bağlamında TV dizi ve filmlerin izleyici ile ilişkisinde olduğu gibi ‘seyredilenin deneyimlenmiş kabulü’ durumunun mekânsal örnekleri de bulunmaktadır.

Dizi ve film setlerinin kurulduğu mekanlar, geri planda verilen mesajlarla da ilişkilidir. Mekanın etkisini güçlendiren aydınlatma ve ses tercihleri izleyicide oluşması istenilen etkiyi desteklemektedir. Çalışma kapsamında gerilim sahnelerine ve bu sahneleri destekleyen mekan-

lara odaklanılmaktadır. Tarihi yapıların, dokuların bu tip sahnelerde kullanılması ile izleyicide oluşan olumsuz etkiler irdelenmektedir.

3. TÜRKİYE'DE ÇEKİLEN DİZİ VE FİLMLERDE TARİHİ YAPILARIN KULLANIMLARINDAKİ ALGISAL OLUMSUZLUKLAR

Yerli dizi ve filmlerde, hem dönemseller hem güncel hikayelerin anlatıldığı çok fazla tarihi dokunun dahil olduğu sahneler vardır. Destinasyonların filmlere ve dizilere ürün olarak yerleştirilmesi, destinasyonların olumlu bir imaj yaratmalarına yardımcı olmaktadır. Bu şekilde kendilerini rakipleri arasında farklılaştırmakta ve uzun süreli bir ilgi oluşturmaktadırlar (Saltık, Coşar & Kozak, 2010, s. 41). Bunun ülkemizde en bilinen örneği Asmalı Konak dizisidir. Dizinin, Nevşehir Kapadokya turizmüne katkıları belgelenmiş ve çok fazla yerli yabancı turistin ziyaretini etkilemiştir.

Bunun yanı sıra destinasyonlar kadar dizi ve filmlerde sunulan mekanların olumsuz etkileri de mevcuttur. Senaryoların izleyici ile ilişkisinde hikayenin, bu hikayenin aktarımındaki dilin aynı zamanda hikayenin geçtiği mekanın etkilerine üst kısımda değinilmektedir. Bu doğrultuda, 2012-2019 yılları arasında yayınlanan örnek dizi ve filmlerde izleyiciye sunulan belirli sahneler tarihi yapılar baz alınarak değerlendirilmektedir.

Çalışmanın başından itibaren televizyona ulaşımın kolaylığı ve televizyondaki iletinin izleyici üzerinde etkisine vurgu yapılmaktadır. Verilen iletiye ulaşımın kolaylığı ve kullanımın yaygınlığı izleyicide oradan gelecek iletiye karşı kuşkusuz doğruluk yüklenmektedir. Televizyonda izlediklerine karşı şüpheye düşme ve doğrusunu araştırmaktansa sunulanı kabul etmenin izleyicide oluşturduğu olumsuzluklar bulunmaktadır. Bu olumsuzluklar, ön yargı, gruplaşma, gerilim vb. olarak ifade edilebilmektedir. Bu anlam yaratma sürecine katkıda bulunan aşamalar çekim açıları, kullanılan objektif, çekim süreleri, kullanılan kurgu teknikleridir (Erol, 2017, s. 132). Korku ve gerilim sineması diğer sinema türlerinin tersine 'görülmesi gereken' konusunda daha farklı bir alan seçmektedir. Gidilmek istenilen ya da hiç gidilmek istenilmeyen yere dolaylı olarak mekansal yaratı ile yön verir (Demirci, 2006, s.44).

3.1. Gerilim sahnelerinde kullanılması

Gerilim, senaryo, kurgu, ışık ve müzik gibi sinemasal araçlardan yararlanarak seyircide psikolojik bir etki oluşturmayı amaçlar (Erol, 2017, s. 114). Gerilim ifadesinin algısı kişiden kişiye değişmekle birlikte algının şiddeti de bu doğrultuda izleyiciye bağlıdır.

Film ve dizilerde müzik, görüntüye bağlı kalmaksızın ve görüntüye bağlı ilerleyen olarak iki başlıkta ele alınmaktadır. Birinci başlıkta görüntünün hiçbir rolü olmamaktadır. İkinci tür etkilerde ise müzik perdedeki etkilerle etkileşim halindedir. Sahnelerin yorumlanmasında yönlendirici ve destekleyici olarak müziğin rolü önemsenmektedir (Konuralp, 2004, s.94). Gerilim sahnelerinde ruh hali görüntüden çok müzik ile verilmektedir. Müziğin görüntüye uyum sağlamasını en çok gerektiren rollerinden biridir. Gerilim duygusunun seyirciye geçişi bazen keman, davul gibi çalgılarla sağlanırken bazen bir ışık, bir çocuk şarkısı ile sağlanabilir (Doğan, 2009, s.134).

İzleyici üzerindeki etkileri genel anlamda ele alınarak çalışma kapsamında gruplaşmalar yapılmaktadır. Kapsam olarak yerli diziler ve filmlerde ki tarihi yapılarda çekilmiş gerilim sahneleri incelenmektedir. Gerilim sahneleri 2 ana başlık altında incelenecektir. İlk olarak terkedilmiş, korunmamış, dışarıdan bakıldığında tekinsiz algı oluşturan yapılar ele alınmaktadır. Bu şekilde bakımsız, atıl bırakılmış konutların oluşturduğu sokaklar, mahalleler de dizilerde kullanılmaktadır. Bu tip çalışmalarda daha çok evsizler ve uyuşturucu bağımlıları konunun odağı olmaktadır. İkinci başlıkta daha güçlü karakterlerin kullandığı tarihi mekanlara odaklanılmaktadır. Mafya ve tefecilerin yer aldığı sahneler, silahlı çatışmaların yoğun olduğu, adam kaçırmalarının ve işkencelerin sunulduğu sahnelerdir.

3.1.1. Evsizlerin, bağımlıların konakladığı sahnelerde kullanılması

Tarihi dokular içeren mahalleler, sokaklar ya da sadece tek yapı bazlı konutların kullanıldığı sahnelerdir. Bu sahnelerde terkedilmiş, harabe etkisi mevcuttur. Bu tip mekanlar uyuşturucu bağımlıları, evsizler, çete üyelerinin konakladığı mekanlar olarak gösterilmektedir. Bu tarz konuları içeren dizilerden örnekler Kayıp Şehir, Suskunlar ve O Hayat Benim dizileri ele alınmıştır. Beykoz Kundura Fabrikası birçok diziyeye ev sahipliği yapmıştır (Beykoz Kundura Fabrikası'nda çekilen diziler, 2018). Suskunlar dizisinde ise itibarını kaybetmiş hapisane gardiyanının sahnelerinde yer almaktadır. Büyük Yeni Han ise O Hayat Benim dizisinde bağımlıların konakladığı sahnelerde kullanılmıştır. Örnekler arasından Kayıp Şehir dizisi; konusu, oyuncuları, sahnenin çekildiği mekan ve izleyicide ki izlenimi ile detaylı olarak incelenecektir.

Dizi Adı	Yıl	Gerilim Sahnesinin Geçtiği Mekân	Sahnenin İçeriği
Kayıp Şehir	2012	Tarlabaşı – Beyoğlu ara sokakları	Sokak boyunca terkedilmiş evlerde konaklayan çete üyeleri- Uyuşturucu kullanan gençler
Suskunlar	2012	Beykoz- Eski Kundura Fabrikası	İşini ve itibarını kaybetmiş hapisane gardiyanının konakladığı yer
O Hayat Benim	2014	Büyük Yeni Han	Han girişinde konaklayan bağımlılar

Tablo 1. Belirlenen dizilerin mekan ve sahne içeriklerinin analizleri

• Dizi: Kayıp Şehir

14 Eylül 2012 tarihinde Kanal D' de yayına başlayan %90 izleyici kitlesine ulaşmış dizi 26 bölüm sonunda final yapmıştır. Tür olarak dram ve aile bağlarını konu almış bir dizidir.

Resim 1. Kayıp Şehir

Dizinin konusu hikayenin başında Trabzon'da yaşayan daha sonra İstanbul'a taşınan Toptaş ailesi üzerinden ele alınmıştır. Kamyoncu eşinin vefatı ile 4'ü erkek 1 kız çocuğu ve yaşlı kayınpederi ile İstanbul'a 5. Erkek çocuğu İsmail'in yanına gelen Meryem Hanım'ın yaşadıkları işlenmiştir. İsmail, İstanbul'un Tarlabası semtinde, geceleri pek tekin olmayan bir bölgede yaşamaktadır. Birbirine bağlı ve güçlü, tipik bir Karadeniz ailesi olan Toptaş'lar da burada bulurlar kendilerini. Daha gecesi dolmadan da üst kat komşularıyla tanışırlar. Aysel bir hayat kadınıdır. Dizi genel olarak Toptaş ailesinin, Aysel'in ve çevrelerindeki insanlar üzerinden ilerlemektedir (Kayıp Şehir Tanıtım, 2014).

Dizinin bölümlerinin çoğu mahallede geçmektedir. Tarlabası semti üzerine tekinsiz algı oluşturacak birçok sahneye yer verilmiştir. Mahallede bağımlı çocukların bulunduğu mekanlar, kavgaların bıçaklanmaların geçtiği sahneler mevcuttur. Genellikle bu sahnelerin içerisinde ailenin bir diğer üyesi Sadık başrolde. Sadık (Taner Ölmez) okumayı becerememiş, pek bir işe yaramayan bir karakter olarak karşımızdadır ve mahalledeki aykırı tiplerden oluşan çetenin içerisine girmeye çalışmaktadır.

• **Dizide gerilim sahnelerinin geçtiği mekan**

Tarlabası :

19. yüzyıl Perasının, Marmara'yı ve Boğaz girişini kucaklayan güney yamaçları, batılı tüccar ve bürokratlar ile Osmanlının yüzlerini batıya dönmüş kesimlerinin konut, ticaret ve eğlence mekanı iken, Haliç'e bakan kuzey yamaçlar, yani bugünün Tarlabası dar ve orta gelir grubunun konut alanı olarak gelişir. Cumhuriyet ile birlikte Pera, Beyoğlu'na dönüşürken, İstanbul'un en durağan ve hatta gerileyen bu dönemi, kendi halinde yaşayan Tarlabası'nı çok da etkilememiştir. Asıl dalgalanma 1950'li yıllar ile birlikte gelmiştir. 6-7 Eylül olayları, özellikle 1964 Kararnamesi ve Kıbrıs Harekatı, ağırlıkla Rum ve kısmen Türklerden oluşan bu dar ve orta gelirli mahallenin kompozisyonunu değiştirmiştir. Yeni gelenler 1950'li yıllar Türkiye'sinin kırsal kesiminden kopan bekarlar ve kırdan birikimi olmayan genç çiftlerdir. Tarlabası'ndan gidenlerin konutlarını bir anlamda işgal eden, bir anlamda ucuza kapatan diğer bir anlamda da bu konutlara sığınan "yeni Tarlabasılılar" bölgenin bugünkü kimliğini oluşturmada "öncü" gruplar olmuşlardır (Dinçer & Enlil, 2002, s. 417) .

Resim2. Fotoğraflar: İSA TATLICAN - Beyoğlu'nun Üvey Evladı Tarlabası

Gerilim kurgu mekanlarındaki gerilim olgusunu arttırmak üzere deforme olmuş mekânsal öğeler, lekeler, dökülen boyalar, toz ve örümcek ağı gibi detaylarla olgu arttırılır (Özdoğan, 2015, s. 158). Dizide, mahalledeki çetelerin bir araya geldiği, alkol ve uyuşturucu kullanımlarının, bıçaklı kavga sahnelerinin bulunduğu mekanlar deforme olmuş, harabe olarak yansıtılmıştır. Dizide kullanılan siren, kepenk sesleri, gerilim müzikleri sahnelerde sunulan tehlikeli ve uzak durulması gereken mekanlar izlenimini desteklemektedir. Tarlabası'nın mevcut durumunun algısını daha da kötüye çekilerek, destinasyon aracılığı ile ileri götürülebilecek durumlar kötüye çekilmektedir.

Resim 3. Dizideki Tarlabası Sokakları

3.1.2. Mafya, tefeci gibi karanlık işleri içeren sahnelerde kullanılması

Bu tarz sahnelerde mekanlar yapı olarak villa, yalı, han, konak, fabrika gibi lüks ve iç mekanda tefriş elemanlarında antikalar, özel koleksiyonlar gibi detaylarla süslenmiş ya da depo, terk edilmiş bina gibi yapılar içerisinde viran ve kötücül iç mekan detaylarıyla donatılmıştır. Mekanlar arasında zıtlıklar yüksek seviyededir. Bu sayede gerilim unsuru güçlendirilmeye çalışılır (Özdoğan, 2015, s. 158). Bu tarz mekanlar; konaklamadan ziyade işlerin görüşüldüğü, toplantıların yapıldığı, silahlı çatışma ortamlarının ağırlıkta olduğu sahnelerde karşımıza çıkmaktadır. Bu tarz sahnelerin içerisinde olduğu dizi örnekleri, yapılar ve karakterler Tablo 2'de incelenmektedir. Suskunlar dizisine ev sahipliği yapmış Beykoz Kundura Fabrikası Kurtlar Vadisi dizisinde de kullanılmaktadır. Silahlı çatışmaların çoğunlukta olduğu senaryoda mafya

çatışma sahnelerine eski kundura fabrikasında da yer verilmiştir. Balat'ın eski sokaklarında çekilen Çukur dizisinde mahallenin geneline hakim olan bir çete hikayesi mevcuttur. Senaryo etkisinin mevcut mahalle sakinlerine de büyük oranda yansıdığı açık bir şekilde görülmektedir. Dizide çok fazla mahalle içerisinde çatışma sahnesi mevcuttur. Bir diğer mafya dizisi olan İçerde dizisinde Safiye Sultan Cafe' si mafya babası Celal Baba'nın mekanı olarak kurgulanmaktadır. Silahlı çatışma ve işkence ağırlıklı sahnelerin yer aldığı mekan bir zamanlar musevilerin ibadethanesi olarak kullanılmıştır (Safiye Sultan Cafe, Hakkımızda). Kayıt Dışı dizisinin çekildiği yerlerden birisi de Gaziantep'in Tuğluhan köyüdür (Kayıtdışı nerede çekiliyor?, 2017). Silahlı çatışma ve kaçırma sahnelerini içeren bir diğer dizi ise Çarpışma dizisidir. Tarihi fabrikada çocuk ve adam kaçırma, sorgulama ve mafya ile polisler arasında geçen çatışma sahneleri mevcuttur. Örnekler arasından halen vizyonda olan Eşkya Dünyaya Hükümdar Olmaz dizisi; konusu, oyuncular, sahnenin çekildiği mekan ve izleyicide ki izlenimi ile detaylı olarak incelenmektedir.

Silahlı çatışma	Yıl	Gerilim Sahnesinin Geçtiği Mekân	Sahnenin İçeriği
Eşkya Dünyaya Hükümdar Olmaz	2015-2018	Adile Sultan Kasrı	Mafya adamlarının masa toplantılarının yapıldığı yer- çatışma sahneleri
Kurtlar Vadisi	2003	Beykoz Kundura Fabrikası	Silahlı çatışma sahneleri- Mafya
Çukur	2017-2018	Balat	Çeteleşme- Sokak kavgaları-Silahlı çatışma
İçerde	2016-2017	Safiye Sultan Cafe	Celal Baba'nın mekanı- Silahlı çatışmaların işkencelerin yapıldığı yer
Çarpışma	2018	Tarihi Fabrika	Çocuk kaçırma- Silahlı çatışma

Tablo 2. Belirlenen dizilerin mekan ve sahne içeriklerinin analizleri

• **Dizi: Eşkya Dünyaya Hükümdar Olmaz**

Dizi salı günleri ATV de yayınlanmaktadır. Başrollerinde Deniz Çakır, Oktay Kaynarca, Sabina Toziya, Y. Emre Yıldırım, Ozan Akbaba, Yalçın Hafızoğlu gibi birçok isim bulunmaktadır. Yenilenen oyuncu kadrosu ile halen yayında olan dizinin şuan 139. Bölümü yayınlanmaktadır.

Resim 4. Eşkîya Dünyaya Hükümdar Olmaz

Çocuk denecek yaşta girdiği yeraltı dünyasının tepesine doğru tırmanmakta olan Hızır Çakırbeyli ve ailesinin hikayesi anlatılmaktadır. Yeraltı dünyasında kardeşi, oğlu, yeğeni de bulunmaktadır. Hikayenin baş kahramanı Hızır Çakırbeyli kardeşini, oğlunu, yeğenini ve ailenin diğer fertlerini de canından aziz tutar, onlar için fedakar bir babadır. Vefakar bir dosttur. Vazgeçilmez bir ağabeydir. Adil ve cömert bir reistir. Bu özellikleri onun sonu olacak yerde Hızır'ı yeraltı dünyasında da yüceltir. Sözüne güvenilir, daima iş yapılı bir adam haline gelmişken devletin radarına takılır. Devlet kontrol etmek istediği gayri meşru faaliyetleri yürütmek için onu kullanır. (Eşkîya Dünyaya Hükümdar Olmaz).

Dizinin internetteki anlatımı bu şekildedir. Hikaye Çakırbeyli ailesi ve onların birlikte iş yaptıkları diğer mafyaların hikayeleri üzerine devam etmektedir. Silahlı çatışmanın, yaralanma, ölüm, kaçırılma ve işkence sahnelerinin bol olduğu bir dizidir.

- **Dizide gerilim sahnelerinin geçtiği mekanlar**

Adile Sultan Kasrı

1853 yılında Abdülaziz'in emri ile mimar Sarkis balyan tarafından inşa edilmiştir. Abdülaziz küçük kız kardeşi olan Adile Sultan'a hediye etmek için inşa ettirmiştir. 1916 yılında Milli Eğitim'e devredilmiş ve belli bir süre kandilli kız meslek lisesi olarak kullanılmıştır (Tarihi İstanbul, 2017).

Resim 5. Adile Sultan Kasrı

Adile Sultan Kasrı Validebağ Korusu içerisinde yer alır. Günümüzde birçok organizasyona ev sahipliği yapan bu yapı öğretmenleri olarak kullanılmaktadır (Çelebi, 2017). Adile Sultan Kasrı daha önce Hababam Sınıfı'nın çekimlerine de ev sahipliği yapmıştır ve bu yüzden giriş katında Hababam Sınıfı Müzesi günümüzde halen aktiftir (Adile Sultan Kasrı ve Hababam Sınıfı Müzesi, 2018, parag2).

Resim 6. Hababam Sınıfı merdiven karesi

Eşkya Dünyaya Hükümdar Olmaz dizisinde Adile Sultan Kasrı mafya adamlarının toplantılarını yaptığı, büyük kararların alındığı masa olarak gösterilmektedir. Mekanda çekilen masa sahnelerinde gerilim anları yükselen müzik, adım sesleri, kontrollü ışık ile desteklenmektedir. Mekanda bulunan az eşya dikkati masaya ve masada yaşananlara çekmektedir. Belirli sahnelerde silahlı çatışma ve adam öldürme olayları mevcuttur.

Resim 7. Eşkya Dünyaya Hükümdar Olmaz masa sahneleri

3.2. Metafizik unsurlarının bulunduğu sahnelerde kullanılması

Gerilim sahneleri gibi tarihi yapılarda çekilen, konu olarak metafizik odaklı cin, büyü gibi doğa üstü konuları ele alan dizi ve filmler vardır. Küçük yaşlara yönelik dizi ve filmlerde ise perili köşk konusu çok fazla ele alınmaktadır. Bu tarz sahnelerde korku olgusunu arttırmak üzere oluşturulan kurguda tarihi yapıların terkedilmiş تنها etkisi loş ışıklandırma, gerilim müzikleri ile güçlendirilerek daha etkili hale getirilmektedir. Bu sayede korku unsuru güçlendirilmeye çalışılır.

- İfrit'in Diyeti Cinnia
- Dabbe
- Musallat
- Siccin
- Büyü
- Sana Bir Sır Vereceğim

Resim 8. İfrit'in Diyeti: Cinnia

Yönetmenliğini Özgür Özberk ve Şahin Yiğit'in beraber üstlendikleri, İbrahim Hakkı Öztürk'in senaristliğini üstlendiği İfrit'in Diyeti Cinnia filmi Kütahya'nın Gediz ilçesindeki tescilli yapılardan birinde çekilmiştir. Başrollerde Özgür Özberk, Gülşah Çomoğlu, Fahri Öztezcan ve Kirkor Dinçkayıkçı, Gözde Fidan, Ebru Demirdöven, Fatma Öney ,Serap Önder ve Yusuf Cemal Temel bulunmaktadır (İfrit'in Diyeti: Cinnia, 2016).

Filmin özetinde üç genç arkadaş cin temalı bir korku filmi çekmeye karar verirler. Kendilerine sağlam bir hikaye bulmak isteyen bu üç genç, o civarda yaşayan bir Mühr-ü Vekil'in kapısını çalar ve o andan itibaren aradıkları korku hikayesinin asıl oyuncularını olacaklarını bilmeden kendi hikayelerinin dehşetini yaşamaya başlarlar (İfrit'in Diyeti: Cinnia, 2016)

Dizinin belirli sahnelerinde Arapça harfler dikkat çekmektedir. Kimi sahnelerde ahşap gömme dolaba kimi sahnelerde duvara kazınmış halde görüntülenen yazılar aynı zamanda tarihi yapıya verilen fiziksel zarara örnektir.

Resim 9. İfrit'in Diyeti: Cinnia sahne görselleri

4.SONUÇ VE ÖNERİ

Bu çalışmada yerli televizyon dizi ve filmlerinde kullanılan tarihi dokular incelenmiş ve bu kullanımlar detaylandırılarak seyirci üzerindeki etkisi irdelenmiştir. Çalışmada, izleyicideki algısal olumsuzluklara yoğunlaşmış ve 2 ana başlık altında, örnek 8 dizi ve 1 filmde oluşan 9 çalışma üzerinde çözümler yapılmıştır.

Birincil başlık olarak ele alınan dizilerde tarihi yapılar; gerilim sahnelerinde kullanılmaktadır. Gerilim sahneleri kendi içerisinde 2 alt başlığa ayrıştırılmaktadır. Daha çok evsizlerin, uyuşturucu bağımlılarının, dilencilerin konakladığı sahneler ev sahipliği yapan tarihi doku,

bakımsız ve terkedilmiş halde sunulmaktadır. Uyuşturucu satışlarının yapıldığı, tecavüz sahnelerinin bulunduğu diziler, genel olarak terkedilmiş konutlar ve ıssız hanlarda çekilmektedir.

Gerilim sahnelerinin bir diğer alt başlığında ele alınan dizilerde tarihi yapı ve dokuları, mafya adamları ve tefeciler kullanılmaktadır. Daha çok yasadışı işlerin yapıldığı mekanlar olarak kullanılmaktadır. Karakterlerin güçlü izlenimi, kullanılan mekanın tarihi dokusunun verdiği güç, ışık, efektlerle ve ses ile artırılarak seyirciye sunulmaktadır. Bu tarz kullanımlar da kumar, silahlı çatışma, adam kaçıрма, işkence gibi sahneler ağırlıktadır. Genellikle büyük yapılar, köşkler, hanlar, tarihi fabrika yapıları tercih edilmektedir.

İkincil olarak işlenen konu, tarihi dokuların metafizik unsurları konu edinen korku sahnelerinde kullanılmasıdır. Kullanılan doku kadar ses, loş ışık ve efektler ile izleyicide oluşması istenen etki sağlanmaktadır. Bu tarz konular içeren dizi ve filmler, genellikle terkedilmiş yapılarla çekilmektedir.

Bu çözümlenmeler sonucunda, tarihi dokuların gerilim ve korku sahnelerinde kullanımları, izleyicide o yapılara karşı önyargı oluşturacağı sonucu çıkarılmaktadır. 'Uzak durulması gereken yapılar' izlenimi, bu tarihi dokuların korunması ve sahip çıkılmasını desteklememektedir. Uzak duruldukça atıl duruma düşen yapılar, tarihi dokularını kaybetmekle birlikte, gerçekten tekin olmayan işlere ev sahipliği yapar duruma gelmektedir.

Tarihi dokuların, destinasyon ürünü olarak dizilerde kullanımları sonucu oluşan avantajlara odaklanıldığı kadar olumsuz kullanımların ortaya çıkardığı sorunlara da odaklanması önerilmektedir. Değerlerimizi; suç yuvaları, korkulacak mekanlar olarak sunmak yerine, tarihinin öğretildiği ve öneminin vurgulandığı çalışmalarda öne çıkarmak desteklenmektedir.

KAYNAKLAR

- Aksu Erol, S.(2012). Yerli televizyon dizilerinde kent olgusu: İstanbul örneği. Yayınlanmış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Bachelard, G. (2013). Mekanın poetikası (A.Tümertekin, çev.). İstanbul: İthaki Yayınları
- Barthes, R. (1993). Göstergibilimsel Serüven, (Çev: M.Rifat-S. Rifat) İstanbul: Yapı Kredi Yayınları
- Beşişik, G. (2013). Sinema ve mimarlıkta mekan kurgusu ve kavrayışı. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir
- Bourdieu, P.(1997). Televizyon üzerine (T. Ilgaz, çev.). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları
- Busby, G. ve Klug, J., (2001). Movie-induced tourism: The challenge of measurement and other issue. *Journal of Vacation Marketing*, 7/4, 316-332.
- Çelenk, S. (2005). Televizyon, temsil, kültür: 90'lı yıllarda sosyokültürel iklim ve televizyon içerikleri. Ankara: Ütopya Yayınevi
- Demirci, T.T.(2006). Korku sinemasının psikanalizi. İstanbul: Es Yayınları.

- Dinçer, İ. ve Enlil, Z. (2002). Eski kent merkezinde yeni yoksullar: Tarlabası, İstanbul. Yoksulluk kent yoksulluğu ve planlama konulu dünya şehircilik günü 26. Kolokiyumu 6-8. Kasım. Ankara: TMMOB Şehir Plancıları Odası ve Gazi Üniversitesi Yoksulluk Kent Yoksulluğu ve Planlama bildiri kitabı içinde, 415-424.
- Doğan, E.(2009). Sinema filmlerinde izleyicinin etkilenmesinde önemli rol oynayan öğelerden biri olarak film müziği. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Erol, G.(2007). Medya üzerine çalışmalar. İstanbul: Beta Yayınları.
- Erol, V.(2017). Bilinçaltı direksiyona geçtiğinde - gerilim sinemasında psikanalitik alt metinler: Duel örneği. Sinefilozofi Dergisi, 2/3, 112-136.
- Erkman, F. (1987). Göstergibilime Giriş. İstanbul: Alan Yayıncılık.
- Gültekin, Z.(2006). Irak'dan önce: Kurtlar Vadisi dizisi. İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi, 22, 10-12
- Işık, M. (2017). Dünya ve Türkiye bağlamında kitle iletişim sistemleri. Konya: Eğitim Yayınevi.
- Konuralp, S.(2004). "Film Müziği", Tarihçe ve yazılar. İstanbul: Oğlak Yayıncılık.
- Marshall, G. (1999). Sosyoloji sözlüğü. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları
- Mutlu, E. (1999). Televizyon ve toplum. Ankara: TRT Yayınları
- Mutlu, E. (1995). Televizyonda program yapımı. Ankara: Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları
- Otan, O. (2013). Televizyonda gerçeklik ve yeniden sunumu. Yayınlanmamış doktora tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir
- Postman, N.(1999). Televizyon, öldüren eğlence (O. Akınhay, çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Saltık, İ.A. ve Coşar, Y. ve Kozak, M.(2010). Televizyon dizilerinin destinasyon pazarlaması açısından olası sonuçları. Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi, 21/1, 41-50.
- Sezen, T ve Işıkoğlu, D. ve Kuytu, E. Christian Metz ve sinemanın göstergibilimi. İstanbul İletişim Fakültesi
- Ural, A.G.(2017). Mimarlık ve sinema ilişkisi içerisinde sürrealist mekân yaratma konusunda sinematografik yaklaşımlar. Yayınlanmamış doktora tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, İstanbul.

İnternet Kaynakları

- ATV (2018). Eşkıya Dünyaya Hükümdar Olmaz. <https://www.atv.com.tr/diziler/eskiya-dunyaya-hukumdar-olmaz/kadro> adresinden erişildi. (ET: 20.06.2019)
- Beyaz Perde (2012-2019). Tüm zamanların en iyi dizileri. <http://www.beyazperde.com/diziler/en/iyi/ulke-5026/onyil-2010/yila-2017/?page=2> adresinden erişildi. (ET: 20.01.2019)

- CNN Türk (2018). Beykoz Kundura Fabrikası'nda çekilen diziler. <https://www.cnnturk.com/yasam/beykoz-kundura-fabrikasinda-cekilen-diziler> adresinden erişildi. (ET: 10.03.2019)
- Medya Faresi (2008). Kurtlar Vadisi. <http://www.medyafaresi.com/haber/cakir-olmedi-kalbimizde-yasiyor-gazeteye-olum-ilan-verdiler/13297> adresinden erişildi. (ET: 27.01.2019)
- Safiye Sultan Cafe (2016). Safiye Sultan Cafe hakkımızda. <http://www.safiyesultancafe.com/hakkimizda.html> adresinden erişildi. (ET: 08.03.2019)
- Sözcü (2017). Kayıtdışı nerede çekiliyor? <https://www.sozcu.com.tr/hayatim/magazin-haberleri/kayitdisi-dizisi-nerede-cekiliyor-kayitdisi-icin-geri-sayim/> adresinden erişildi. (ET: 10.03.2019)
- Tarihi İstanbul (2017). Adile Sultan Kasrı ve Hababam Sınıfı müzesi. <http://www.tarihi.ist/adile-sultan-kasri-ve-hababam-sinifi-muzesi/> adresinden erişildi. (ET:24.02.2019)
- 22 Dakika (2014). Kayıp Şehir tanıtım. <https://22dakika.org/kayip-sehir-tanitim/> adresinden erişildi. (ET: 15.02.2019)